

Հավելված N 3
ՀՀ կառավարության 2024 թվականի
օգոստոսի 22-ի N 1392-Լ որոշման

ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
ՄԵՂՎԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ 2024 Թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՆԱԽԱԲԱՆ	3
2. ՄԵՂՎԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՁԵՎԱՎՈՐՎԱԾ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ	4
3. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.....	9
4. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՅՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ..	9
5. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ	14
6. ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	15

1. ՆԱԽԱԲԱՆ

1. Հայաստանի Հանրապետությունում պարենային անվտանգության ապահովումը երկրի առջև ծառայած կարևոր հիմնախնդիրներից է: Հանրապետության սահմանափակ ռեսուրսները և բնակչության մեկ շնչի հաշվով գյուղատնտեսական նշանակության հողատեսքերով ապահովվածության ցածր մակարդակը հրատապ են դարձնում պարենի արտադրության նպատակով բնական պաշարների առավել արդյունավետ օգտագործումը:

2. Այս առումով հեռանկարային է համարվում հատկապես մեղվաբուծությունը: Մեր երկրում մեղվաբուծության զարգացման համար առկա ներուժն առավելապես պայմանավորված է մեղվաբուծության յուրահատուկ կերի բազայով, քանզի ենթաալպյան և ալպյան գոտիների բազմատեսակ և հարուստ բուսականությունը հնարավորություն է ստեղծում ստանալ բարձր որակական և համային հատկանիշներով օժտված բնական մեղր և մեղվաբուծական այլ արտադրանք, որոնք լայնորեն օգտագործվում են ոչ միայն մարդկանց սննդում, այլև բժշկության և արդյունաբերության ոլորտներում:

3. Անգնահատելի է մեղուների դերը կենսաբազմազանության պահպանման համար ընդհանրապես, և գյուղատնտեսության ոլորտում՝ մշակովի բույսերի փոշոտումն իրականացնելու գործընթացում՝ մասնավորապես: Ապացուցված է, որ մեղուների փոշոտման շնորհիվ գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքատվությունն ավելանում է 30-40 %-ով, առանձին դեպքերում՝ 50 % և ավելի: Ընդ որում, փոշոտման արդյունքում ակնկալվող եկամուտները 10-15 անգամ գերազանցում են անմիջականորեն մեղրից և մեղվաբուծական արտադրանքից ստացվող եկամուտները:

4. Վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ մեր երկրի տարածքի վայրի բուսականության և մշակովի բույսերի լիարժեք փոշոտումն ապահովելու համար անհրաժեշտ է նվազագույնը 250 հազար մեղվաընտանիք, մինչդեռ ներկայումս այն հասնում է շուրջ 186,2 հազարի:

5. Հաշվի առնելով հանրապետությունում մեղվաբուծության ընդլայնման և զարգացման մեծ ներուժը, գյուղական բնակավայրերում զբաղվածության ապահովման, կայուն եկամուտների ձևավորման, պարենային անվտանգության մակարդակի բարձրացման և սահմանամերձ համայնքների չօգտագործվող բնական կերահանդակների այլընտրանքային օգտագործման լուծումներ գտնելու անհրաժեշտությունը՝ առաջնահերթ խնդիր են դարձել մեղվաբուծության զարգացումը և դրա խթանմանն ուղղված պետական աջակցության մոտեցումների կիրառումը:

2. ՄԵՂՎԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՁԵՎԱՎՈՐՎԱԾ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

6. Հայկական լեռնաշխարհում մեղվաբուծությամբ զբաղվել են հազարամյակների ընթացքում, ինչի մասին են վկայել հայ և օտարերկրացի հին պատմիչներն իրենց պատմագրքերում: Ավելին, այս տարածաշրջանում դարեր շարունակ ձևավորվել է մեղուների խնամքի և բուծման յուրահատուկ մշակույթ, որի արդյունքում հենց այստեղ է ժողովրդական սելեկցիայի միջոցով ստեղծվել հայկական դեղին մեղուն: Մեղուների այս պոպուլյացիան մինչև օրս բուծվում է մեր հանրապետության հարավային տարածաշրջանում և ի տարբերություն մեզ մոտ բուծվող մեկ այլ՝ գորշ մեղուների, դեղին մեղուներն աչքի են ընկնում համեմատաբար երկար կնճիթով և կարողանում են նեկտար հավաքել ավելի խորը և բարդ կառուցվածք ունեցող ծաղիկների բաժակներից:

7. 19-րդ դարի վերջին Հայաստանում առկա էր գրեթե 10 հազար մեղվաընտանիք, որոնց թիվը 1904 թվականին կազմեց շուրջ 15 հազար, իսկ արդեն 1912 թվականին՝ 26 հազար, որոնցից 5 հազարը խնամվում էր շրջանակային փեթակներում, իսկ մնացածը՝ դեռևս քթոցներում:

8. Ավանդական մեղվաբուծության պարզունակ եղանակները կատարելագործելուն ուղղված առաջին քայլերը Հայաստանում ի հայտ եկան արդեն խորհրդային տարիներին՝ կոլեկտիվացման շարժման արդյունքում ձևավորված կոլեկտիվ տնտեսություններում մեղվաբուծական ֆերմաներ ստեղծելուն զուգահեռ: Այդ տարիներին մեղվաբուծական ֆերմաները համալրվում էին տիպային

մեղվափեթակներով, զանազան գործիքներով ու սարքավորումներով, մեղուներին խնամելու բազմապիսի գույքով ու պարագաներով: Հետագայում ձևավորվեցին խորհրդային տնտեսությունները, որոնցում ևս ստեղծվեցին մեղվաբուծական ֆերմաներ, ինչի արդյունքում անցյալ դարի հիսունական թվականներին մեղվաընտանիքների թիվը գերազանցեց 100 հազարը:

9. Կոլեկտիվ և խորհրդային տնտեսությունների մեղվաբուծական ֆերմաների շնորհիվ Հայաստանում ձևավորվեց մեղվաբուծական տնտեսությունների մի ընդարձակ ցանց, որին միացավ մեղվաբուծության ոլորտում գործունեություն իրականացնող մասնավոր հատվածը: Ձևավորված մեղվաբուծական այդ հսկայական ցանցը պահանջում էր համակարգի կառավարման և նյութատեխնիկական մատակարարման յուրահատուկ մոտեցումներ, գիտական տեխնոլոգիաների ներդրումներ, որոնց կարգավորման նպատակով հանրապետությունում ստեղծվեց առանձնացված ստորաբաժանում, որի կազմում գործում էին գիտական կայաններ, փորձակայաններ, մեղվաբուծական տնտեսություններ և անգամ՝ մասնագիտացված մեղվաբուծարան:

10. Այդ հանգամանքը նոր խթան հանդիսացավ մեղվաբուծությունը Հայաստանում զարգացնելու ուղղությամբ՝ ներդրվեցին ժամանակակից տեխնոլոգիաներ, կիրառվեցին ճյուղի ինտենսիվացմանը միտված համապատասխան քայլեր, օգտագործվեցին մեղուների տարբեր հիվանդությունների բուժման արդյունավետ մոտեցումներ, որոնց արդյունքում ձևավորվեցին արդիական սարքավորումներով գործող մասնագիտացված տնտեսություններ, որոնք ոչ միայն բարձր մթերատվությամբ օժտված մեղվաընտանիքներ էին մատակարարում մեղվաբուծական տնտեսություններին և մասնավոր հատվածին, այլև մեղրից, մեղրամոմից և ակնամոմից զատ, արտադրում էին որակյալ ծաղկափոշի, մեղվակաթ և մեղվաթույն, որոնք լայնորեն օգտագործվում էին դեղագործության մեջ: Արդեն անցյալ դարի 70-ական թվականներին մեր հանրապետությունում գործում էր ժամանակակից տեխնոլոգիաներին համահունչ և նորագույն սարքավորումներով հագեցած հզոր մեղվաբուծական ցանց, որը ներառում էր շուրջ 150 հազար մեղվաընտանիք, իսկ յուրաքանչյուր մեղվաընտանիքից ստացվող մեղրի քանակությամբ Հայաստանը

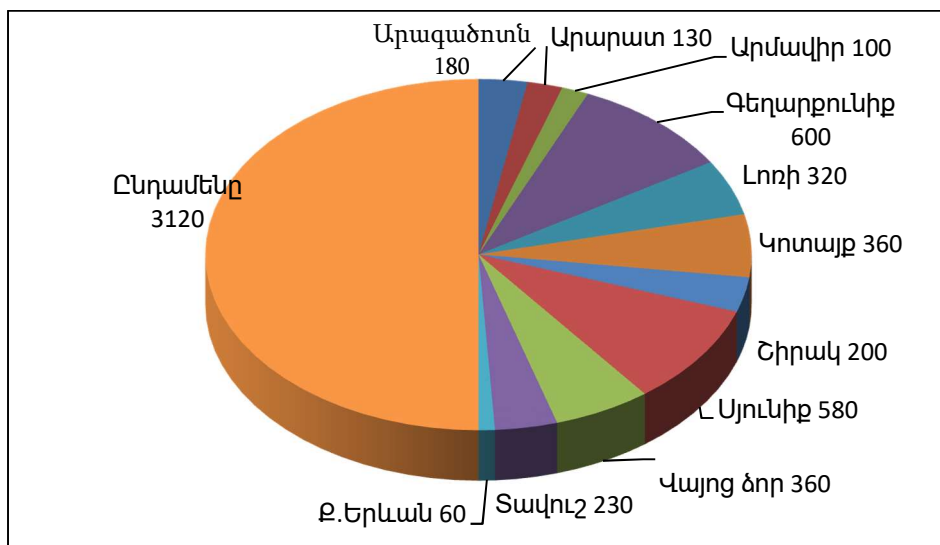
Խորհրդային Միությունում դասվում էր առաջատար հանրապետությունների շարքին:

11. 1990-ական թվականների սկզբին մեր երկրում իրականացված ագրարային բարեփոխումների արդյունքում հանրապետությունում ձևավորված մեղվաբուծական բոլոր պետական կառույցները մասնավորեցվեցին, իսկ մեղվափեթակները տրվեցին գյուղական ազգաբնակչությանը: Մասնավորեցմանը հաջորդած տասը տարիների ընթացքում մեղվաընտանիքների թիվը զգալիորեն կրճատվեց, իսկ մեղվաբուծությանն առնչվող գործառույթները համակարգող մասնավոր կառույցների ձևավորման գործընթացը դանդաղ էր ընթանում: Այնուամենայնիվ, 1990-ականների վերջին, արդեն հանրապետությունում իրականացվում էին մեղվաբուծության ոլորտը համակարգող գործառույթներ, ինչպես նաև մեղվաբուծությունն համապատասխան գույքի, մեղվաբուծական գործիքների, սարքավորումների, դեղորայքի և այլ պարագաների կենտրոնացված մատակարարումներ:

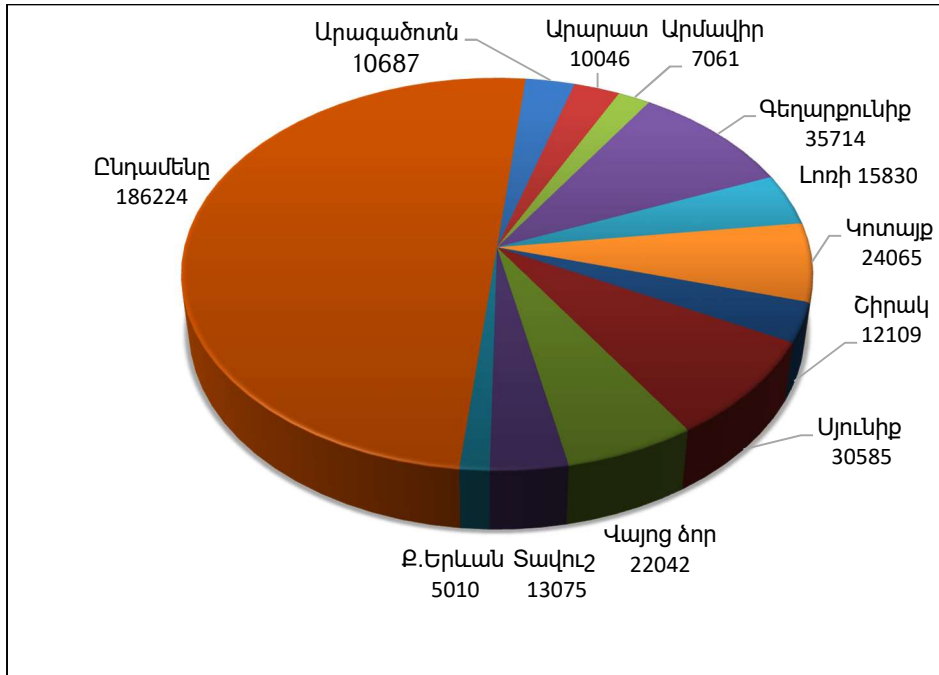
12. Մեղվաբուծության ոլորտում ներկայումս ակտիվ գործունեություն են ծավալում «Մուլտի Ագրո» գիտաարտադրական միավորում» ՍՊԸ-ն, «Մեղվաբուծության դարբնոց» գիտակրթական կենտրոն» ՓԲԸ-ն, «Հաթերք Ֆուդ» ՍՊԸ-ն, «Ապիս Ա» ՍՊԸ-ն: Հանրապետությունում մեղվաբուծության ոլորտի խթանման գործընթացում իրենց ուրույն դերն ունեն նաև հասարակական կազմակերպությունները, որոնցից առանձնանում են «Հայաստանի Հանրապետության մեղվապահների ազգային ֆեդերացիա», «Լոռվա մեղվաբուծներ» հասարակական կազմակերպությունները:

13. Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետությունում ձևավորված է կայացած մեղվաբուծական համակարգ, որում ներառված են մեղվաբուծության ոլորտում գործունեություն իրականացնող գրեթե 11 հազար տնտեսավարողներ, որոնք տնօրինում են ավելի քան 200 հազար մեղվաընտանիք, իսկ մեր երկրում տարեկան արտադրվող ապրանքային մեղրի քանակությունը տատանվում է 3000-4000 տոննայի սահմաններում:

14. Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, 2024 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ մեր երկրում առկա էր 186224 մեղվաընտանիք, որոնց զգալի մասը տեղակայված է Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի և Գեղարքունիքի մարզերում: 2024 թվականին հանրապետությունում առկա մեղվաընտանիքների թիվը և 2023 թվականին արտադրված ապրանքային մեղրի քանակությունը՝ ըստ մարզերի, ներկայացված են N 1, N 2 գծապատկերներում:

Գծապատկեր 1. ՀՀ-ում 2023 թվականին արտադրված մեղրի քանակությունը (ըստ ՀՀՎԿ-ի), տոննա

Գծապատկեր 2. 2024 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ-ում առկա մեղվաընտանիքների քանակը (ըստ ՀՀՎԿ-ի)

15. Յուրահատուկ բուսական կազմի շնորհիվ մեր երկրում արտադրվող ապրանքային մեղրն աչքի է ընկնում գերազանց համային և որակական հատկանիշներով, ինչի շնորհիվ տարեցտարի ընդլայնվում է արտահանված մեղրի քանակությունը: Այսպես, եթե 2013 թվականին հանրապետությունից արտահանվել է ընդամենը 2.4 տոննա մեղր, ապա արդեն 2023 թվականին հանրապետությունից արտահանվել է 122.3 տոննա, կամ վերջին տասը տարիների ընթացքում հանրապետությունից արտահանված ապրանքային մեղրի քանակությունն աճել է ավելի քան 21 անգամ:

16. Մեղվաբուծությունը համարվում է եկամտաբեր ոլորտ և պետության հետևողական աջակցության և հստակ իրականացվող քաղաքականության շնորհիվ այն խիստ հեռանկարային է մեր երկրի համար:

3. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

17. Ծրագրի նպատակն է նպաստել մեր երկրում մեղվաբուծության խթանմանը, ճյուղի արդյունավետության բարձրացմանը, սահմանամերձ բնակավայրերի չօգտագործվող բնական կերհանդակների այլընտրանքային օգտագործման խթանմանը, արժեքավոր վայրի բույսերի կենսաբազմազանության պահպանմանը, ստացվող մեղրի և մեղվաբուծական արտադրանքի արտադրական ծավալների ավելացմանը, ինչպես նաև մեղվաբուծական տնտեսությունների և արտադրվող մեղրամթերքի մրցունակության բարձրացմանը: Մեղվաբուծության առջև ներկայումս ծառացած են հետևյալ խնդիրները՝

1) փոքր մեղվանոցների գերակշռումը.

2) մեղրատու մշակաբույսերի և այգիների սահմանափակ և միմյանցից կտրտված տարածքները.

3) արդիական տեխնոլոգիաների ներդրման և տեխնիկական հագեցվածության հետ կապված դժվարությունները:

4. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ

18. Փոքր մեղվանոցների բարձր տեսակարար կշիռը լուրջ դժվարություններ է ստեղծում մեղուների հիվանդությունների դեմ համալիր միջոցառումներ իրականացնելու, մեղվափեթակները տեղափոխելու, ապրանքային մեղրին զուգահեռ նոր մեղվաընտանիքներ ստանալու և մեղվանոցներն ընդլայնելու գործընթացում: Հայաստանի Հանրապետությունում ներկայումս առկա շուրջ 190 հազար մեղվաընտանիքները տեղակայված են 11 հազար մեղվանոցներում, ինչից հետևում է, որ յուրաքանչյուր մեղվանոցում ընդգրկված է գրեթե 17 մեղվափեթակ, ինչը խոչընդոտում է նաև մեղվաբուծության վարման ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրմանը: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը, ինչպես նաև հանրապետությունում առկա վայրի և մշակովի բույսերի լիարժեք փոշոտումն ապահովելու

համար դեռևս անբավարար մեղվափեթակների քանակությունը, անհրաժեշտություն է առաջացել հրատապ քայլեր ձեռնարկել մեղվափեթակների քանակությունն ավելացնելու ուղղությամբ: Ընդ որում, մեղվափեթակների ավելացումը չպետք է դիտարկել որպես լոկ մարտավարական քայլ, այլ ռազմավարական նախաձեռնություն՝ սահմանամերձ համայնքների գյուղական ազգաբնակչությանը այլընտրանքային գործունեություն ընձեռելու հնարավորությամբ: Այսպես, հարևան երկրի ռազմական գործողությունների արդյունքում մի շարք սահմանամերձ բնակավայրերի վարչական տարածքներում գտնվող հազարավոր հեկտար բնական կերահանդակներ գործնականում չեն օգտագործվում, քանզի խոտհարքներում հնարավոր չէ իրականացնել խոտհունձ, իսկ արոտներում՝ կենդանիների արածեցում: Մինչդեռ այդ ընդարձակ տարածքները հանդիսանում են ենթաալպյան և ալպյան մարգագետիններ, որոնք հարուստ են բազմազան արժեքավոր մեղրատու բուսականությամբ և կարող են լիարժեք կերի բազա հանդիսանալ տասնյակ հազարավոր մեղվաընտանիքների համար: Մեղուները կեր հայթայթելու նպատակով կարող են հաղթահարել 10, նույնիսկ 15 կմ տարածություն և մեղվափեթակներն անգամ սահմանամերձ բնակավայրերում տեղակայված լինելու պարագայում, մեղուները կարող են նեկտար և ծաղկափոշի հավաքել հարևան երկրի զինվորների նշանառության տակ գտնվող բնական կերահանդակներում լայնորեն տարածված բույսերի ծաղիկներից: Այս հանգամանքը Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարությունը (այսուհետ՝ նախարարություն) կարևորում է հատկապես սահմանամերձ համայնքներում մեղվաբուծության խթանումը՝ մեղվանոցների ընդլայնման և նոր մեղվանոցների ձևավորման միջոցով: Այդ նպատակով նախատեսվում է երկամյա ժամկետով գործարկել մեղվաբուծության խթանման փորձնական ծրագիր:

19. Ծրագիրը կիրականացվի Հայաստանի Հանրապետության բոլոր մարզերում՝ 2024-2025 թթ. ընթացքում: Նախատեսվում է պետական աջակցությամբ մարզերի ազգաբնակչությանը հնարավորություն ընձեռել երկու տարվա ընթացքում ձեռք բերել 10000 մեղվաընտանիք՝ ծախսերի 50 տոկոսի չափով փոխհա-

տուցման տրամադրմամբ: Հարկ է նշել, որ մեղվաընտանիքների (մեղվափեթակների հետ միասին՝ 8-12 շրջանակով) ներկայիս ձևավորված գները տատանվում են 60-100 հազար դրամի սահմաններում, ուստի միջին գին է սահմանվում 80000 դրամը: Ընդ որում, ձեռք բերված յուրաքանչյուր մեղվաընտանիքի (մեղվափեթակի հետ միասին) համար տրամադրվող փոխհատուցման գումարը չի կարող գերազանցել 40000 դրամը: Ծրագրի մեկնարկային տարում կտրամադրվի 3000, իսկ երկրորդ տարում՝ 7000 մեղվափեթակով մեղվաընտանիքների ձեռք բերման արժեքի փոխհատուցումը: Դրա շնորհիվ, լրացուցիչ կձևավորվի առնվազն ևս 10000 նոր մեղվաընտանիք, որոնք տարեց տարի կբազմապատկվեն՝ մուլտիպլիկատիվ էֆեկտի շնորհիվ: Արդյունքում հանրապետությունում տարեկան հավելյալ կարտադրվի շուրջ 300000 կգ բարձրորակ ապրանքային մեղր:

20. Ծրագրի շահառուներ (այսուհետ՝ շահառու) կարող են հանդիսանալ իրավաբանական անձինք և անհատ ձեռնարկատերերը, որոնք՝

1) ունեն բարվոք վարկային պատմություն, այսինքն, ըստ ԱԲՐԱ տեղեկատվության, դիմումի ներկայացման օրվան նախորդող 12 ամիսների ընթացքում չեն ունեցել գումարային 60 օր և ավելի ժամկետով ժամկետանց վարկային պարտավորություններ.

2) ունեցել են բարվոք հարկային պատմություն, այսինքն՝ դիմումի ներկայացման օրվան նախորդող 365 օրերի ընթացքում չկատարված հարկային պարտավորությունները գանձելու վերաբերյալ վարչական վարույթ հարուցված չէ, կամ չունեն ժամկետանց հարկային պարտավորություններ: Յուրաքանչյուր շահառու կարող է փոխհատուցում ստանալ նվազագույնը՝ 10 և առավելագույնը՝ 50 մեղվաընտանիքի (մեղվափեթակով) համար:

21. Ընդ որում, ձեռք բերված մեղվաընտանիքները պետք է լինեն բացառապես տվյալ տարում ստացված սերնդից և ունենան անասնաբուժական տեղեկանք, որը կհավաստի մեղուների հիվանդությունների դեմ պատվաստված լինելու հանգամանքը:

22. Ծրագրին մասնակցելու նպատակով շահառուն էլեկտրոնային եղանակով դիմում է նախարարություն՝ նշելով ձեռք բերվող մեղվաընտանիքների

(մեղվափեթակով) քանակը և ձեռքբերման ժամկետը, կցելով ծրագրի 20-րդ կետով պահանջվող փաստաթղթերը: Նախարարությունը 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է դիմումը և գրավոր կամ էլեկտրոնային եղանակով շահառուին տեղեկացնում հաշվառված լինելու մասին:

23. Շահառուն, մեղվաընտանիքը (մեղվափեթակով) պետք է ձեռք բերի իրավաբանական անձից կամ անհատ ձեռնարկատերից, որոնք՝

1) ունեն բարվոք վարկային պատմություն, այսինքն, ըստ ԱՔՐԱ տեղեկատվության, շահառուի հետ պայմանագիրը կնքելու օրվան նախորդող 12 ամիսների ընթացքում չեն ունեցել գումարային 60 օր և ավելի ժամկետով ժամկետանց վարկային պարտավորություններ.

2) ունեցել են բարվոք հարկային պատմություն, այսինքն՝ շահառուի հետ պայմանագիրը կնքելու օրվան նախորդող 365 օրերի ընթացքում չկատարված հարկային պարտավորությունները գանձելու վերաբերյալ վարչական վարույթ հարուցված չէ, կամ չունեն ժամկետանց հարկային պարտավորություններ:

24. Յուրաքանչյուր շահառու կարող է փոխհատուցում ստանալ նվազագույնը՝ 10 և առավելագույնը՝ 50 մեղվաընտանիքի (մեղվափեթակով) համար, և ձեռք բերելուց հետո 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում էլեկտրոնային եղանակով նախարարություն է ներկայացնում համայնքի ղեկավարի կողմից տրված տեղեկանքը՝ շահառուի կողմից ձեռք բերված և համարակալված մեղվաընտանիքների (մեղվափեթակով) վերաբերյալ, որում պետք է նշված լինեն մեղվաընտանիքների քանակը և ձեռքբերման ժամկետը: Տեղեկանքի հետ միասին շահառուն ներկայացնում է նաև առուվաճառքի պայմանագիրը, 23-րդ կետով պահանջվող փաստաթղթերը, վճարման անդորրագիրը և հաշվեհամարը: Եթե ձեռք է բերվել 15-ից ավելի մեղվաընտանիք, ապա շահառուն պետք է ներկայացնի նաև մեկ տարի ժամկետով բանկային երաշխիք՝ ձեռք բերված մեղվաընտանիքների ընդհանուր արժեքի և 600 հազար դրամի տարբերության չափով: Շահառուն ներկայացնում է գրավոր պարտավորագիր՝ ձեռք բերված մեղվաընտանիքները

առնվազն երեք տարի նպատակային օգտագործման, ինչպես նաև մեղվաընտանիքների անկման դեպքում իր միջոցներով դրանց քանակը համալրելու վերաբերյալ:

25. Մինչև փոխհատուցումը, ծրագրի 22-րդ կետով ներկայացված փաստաթղթերի հիման վրա Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարի կողմից հաստատված կարգի համաձայն, «Գյուղատնտեսական ծառայությունների կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից իրականացվում է մոնիթորինգ:

26. Նախարարությունը 20 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է ներկայացված փաստաթղթերը և մոնիթորինգի դրական եզրակացության հիման վրա փոխհատուցման գումարը փոխանցում է շահառուի բանկային հաշվեհամարին, որը բռնագանձման ենթակա չէ, բացառությամբ սույն որոշման 28-րդ կետում նախատեսված դեպքի:

27. Ծրագրի շրջանակներում նախապատվությունը կտրվի երիտասարդ ընտանիքներին (ամուսինների տարիքի հանրագումարը 70 տարեկանից ոչ բարձր), ցանկացած նպատակով սոցիալական աջակցություն ստացող ընտանիքներին, զինվորական ծառայության պարտականությունների կատարման ժամանակ մարտական հերթապահության կամ գործողությունների իրականացման արդյունքում հաշմանդամ դարձած քաղաքացիներին:

28. Սույն ծրագրից յուրաքանչյուր շահառու կարող է օգտվել միայն մեկ անգամ:

29. Եթե նախարարության կողմից իրականացված մոնիթորինգի արդյունքում պարզվել է, որ շահառուն օտարել է ձեռք բերված մեղվափեթակները, ապա հայտնաբերման պահից սկսած եռամսյա ժամկետում փոխհատուցված գումարը ենթակա է վերադարձման՝ հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2010 թվականի N 283-Ն որոշման 1-ին կետը, իսկ չվերադարձնելու դեպքում այն կգանձվի դատական կարգով:

5. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ

30. Փորձնական ծրագիրը ներառում է 2024-2025 թվականները, որի ընթացքում ֆինանսական միջոցները կուղղվեն մարզերում ձեռք բերվող 10000 մեղվաընտանիքների (մեղվափեթակների հետ միասին) արժեքի փոխհատուցման տրամադրմանը: Ըստ մարզերի ձեռք բերվող մեղվաընտանիքների բաշխման համար հիմք է ընդունվել 2023 թվականին մարզերում առկա մեղվաընտանիքների համամասնությունը: Ընդհանուր առմամբ նախատեսվում է ձեռք բերել 10000 մեղվաընտանիք (մեղվափեթակի հետ միասին), որից 3000-ը՝ 2024, 7000-ը՝ 2025 թվականին: Յուրաքանչյուր միավորի համար կփոխհատուցվի արժեքի 50 %-ը, բայց ոչ ավելի, քան 40000 դրամը:

31. Վերոհիշյալ միջոցառումների իրականացման համար անհրաժեշտ ընդհանուր գումարը կազմում է 400.0 մլն դրամ, որից 120.0 մլն դրամն անհրաժեշտ է 2024 թվականին, իսկ 280.0 մլն դրամը՝ 2025 թվականին: Ըստ մարզերի ձեռք բերվող մեղվաընտանիքների քանակը և անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները ներկայացված են աղյուսակում.

Աղյուսակ

Մարզեր	2024 թ.		2025 թ.		Ընդամենը	
	Ձեռք բերվող մեղվաընտանիքի քանակը	Փոխհատուցման գումարը, հազ. դրամ	Ձեռք բերվող մեղվաընտանիքի քանակը	Փոխհատուցման գումարը, հազ. դրամ	Ձեռք բերվող մեղվաընտանիքի քանակը	Փոխհատուցման գումարը, հազ. դրամ
Արագածոտն	200	8000	480	19200	680	27200
Արարատ	140	5600	380	15200	520	20800
Արմավիր	110	4400	290	11600	400	16000
Գեղարքունիք	550	22000	1340	53600	1890	75600
Լոռի	300	12000	640	25600	940	37600

Կոտայք	380	15200	860	34400	1240	49600
Շիրակ	200	8000	490	19600	690	27600
Սյունիք	430	17200	1130	45200	1560	62400
Վայոց ձոր	390	15600	840	33600	1230	49200
Տավուշ	300	12000	550	22000	850	34000
Ընդամենը	3000	120000	7000	280000	10000	400000

6. ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

32. Այլընտրանքային լուծում կտրվի անասնաբուծության նպատակով չօգտագործվող սահմանամերձ բնակավայրերի բնական կերահանդակների կիրառման հետ կապված խնդրին:

33. Ծախսերի փոխհատուցման միջոցով Հայաստանի Հանրապետության մարզերի ազգաբնակչությունը երկու տարվա ընթացքում ձեռք կբերի 10000 մեղվաընտանիք:

34. Տարեկան հավելյալ կարտադրվի շուրջ 300000 կգ բարձրորակ ապրանքային մեղր:

35. Մարզերի բնակավայրերում կընդլայնվեն առկա մեղվանոցները և միաժամանակ կձևավորվեն նոր մեղվանոցներ:

36. Նպաստավոր պայմաններ կստեղծվեն հանրապետությունում հանդիպող էնդեմիկ ու արժեքավոր բույսերի տեսակային կազմի պահպանման համար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ